श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - आचार्य-२ (Sem_4) **प्रश्नपत्र-२** **गुणा: - ७०**

विषय: - धर्मशास्त्रम् CC 5.4.10 **समय: - ०३:०० त: ०६:००**

दिनाङ्क: - 18/04/2016 **सन्दर्भग्रन्थ: - निर्णयसिन्दधु-तृतीयपरिच्छेद:-उत्तरार्ध:**

॥ प्रथमान्विति: ॥

प्रश्न-१ निम्नाङ्कितप्रश्नयोरेकस्य ससन्दर्भं उत्तरं देयम् । ०४

१. याज्ञवल्क्योक्त श्राद्धाधिकारिपुत्राणां वर्णनं कुरुत ।

२. श्राद्धे उत्तमविप्रनिर्णयं ग्रन्थोक्तदिशा निरूपयत ।

प्रश्न-२ एकस्य निबन्धात्मकमुत्तरं लिखत । (सविस्तृतम्) १२

१. नैकगोत्रे हविर्दद्यात् यथा कन्या तथा हवि: - इत्युक्तिं निबन्धात्मकमुत्तरयत ।

२. श्रुतिस्मृत्युदिककर्म नकुर्यादशुचि: क्वचित् - इत्युक्तिं स्पष्टयत ।

प्रश्न-३ द्वयो: संक्षेपेण उत्तरं लिखत । ०४

१. प्रीत्याश्राद्धं कै: कर्तव्यम्? कथम्?

२. निर्णयसिद्धौ कति परिच्छेदा: सन्ति?

३. श्राद्धशब्दस्य ग्रन्थोक्त व्याख्या कृत्वा स्पष्टयत ।

॥ द्वितीयान्विति: ॥

प्रश्न-४ एकस्य ससन्दर्भं व्याख्या विधेया । ०४

१. जमे होमे तथा दाने स्वाध्याये पितृकर्मणि ।
तत्सर्वं नश्यति क्षिप्रमूर्ध्वपुण्ड्रं विना कृतम् ॥

२. य: कञ्चुकं तथोष्णीषं पितृभ्य: प्रतिपादयेत् ।
ज्वरोद्भवानि दु:खानि स कदाचिन्नपश्यति ॥

प्रश्न-५ एकस्य समीक्षा विधेया । ०८

१. श्रद्धादिकार्येष्वकर्तव्यतां प्रदर्श्य तत्र कारणं समीक्षत ।

२. दैवापितृकर्मणोर्मध्ये भेदं प्रदर्श्य फलं समीक्षत ।

प्रश्न-६ त्रयाणां वाक्येनैकेनोत्तरं लिखत । ०३

१. श्राद्धकरणात्प्राक् कस्य पूजनं कर्तव्यम्? शिवपुराणानुसारम्?

२. धर्मसिन्धो: तृतीयपरिच्छेदे कति प्रकरणानि सन्ति?

३. शूद्रोदकै: किं न कर्तव्यम्?

४. श्राद्धे धूपदानपात्र दानं कृत्वा जन: किं प्राप्नोति?

५. पितृणामर्घ्यपात्रेषु किं प्रक्षिप्तव्यम्?

॥ तृतीयान्विति: ॥

प्रश्न-७ निम्नाङ्कितप्रश्नयोरेकस्य ससन्दर्भं उत्तरो देय: । ०४

१. अनुपनीतब्रह्मचर्यादि: दैवेपित्र्ये च होमे सव्यापसव्यनिर्णयं ग्रन्थोक्तम् निदर्शयत ।

२. पाणिहोम: - इति विषये ग्रन्थोक्तं स्पष्टयत ।

प्रश्न-८ एकस्य निबन्धात्मकमुत्तरं लिखत । ०८

१. सांम्प्रतसमाजे धर्मशास्त्राणामावश्यकता ।

२. धर्मो रक्षति रक्षित: ।

प्रश्न-९ त्रयाणां वाक्येनैकोत्तरं लिखत । ०३

१. दुराचारै: मुक्तं भागं के गृह्णन्ति?

२. पाणितलेप्रदत्तेन अन्नेन के तुष्यन्ति?

३. हस्तदत्तं किं न भोक्तव्यम्?

४. पितृकृत्यम् सव्येन वापसव्येन कर्तव्यम् ।

५. धर्मसिन्धु – शब्दस्य कोऽर्थ:?

॥ चतुर्थान्विति: ॥

प्रश्न-१० एकस्य ससन्दर्भं व्याख्या विधेया । भावार्थश्च लेख्य: । ०४

१. द्रव्याभावे द्विजाावे अन्नमात्रं तु पाचयेत् ।
पैतृकेन तु सूक्तेन होमं कुर्याद्विचक्षण: ॥

२. अनग्निक: प्रवासी च यस्यभार्या रजस्वला ।
आमश्राद्धं युकुर्वात न तत्कुर्यान्मृतेऽहनि ॥

प्रश्न-११ एकस्य वर्णनात्मकमुत्तरं लिखत । १२

१. तीर्थे उपवासमुण्डनादि कर्तव्य विषये ग्रन्थोक्तदिशा सविस्तृतं लिखत ।

२. श्राद्धकर्मणि पिण्डदानविषये ग्रन्थोत्तमं वर्णनं कुरुत ।

प्रश्न-१२ द्वयो: संक्षेपेणोत्तरं लिखत । ०४

१. मृतस्यादेन अज्ञाते सति कस्यां तिथौ श्राद्धं कर्तव्यम्?

२. तिलतर्पणं कदा न कर्तव्यम्?

३. के वर्णा: तीर्थश्राद्धकर्तुमुपयुक्ता:?